

mgr AGNIESZKA MŁODZKA-STYBEL

Centralny Instytut Ochrony Pracy
– Państwowy Instytut Badawczy

Globalna sieć informacyjna Europejskiej Agencji Bezpieczeństwa i Zdrowia w Pracy

Europejska Agencja Bezpieczeństwa i Zdrowia w Pracy tworzy i utrzymuje obszerne zasoby informacyjne, odzwierciedlające współczesną, europejską problematykę z dziedziny bezpieczeństwa pracy. W artykule omówiono wybrane przykłady zasobów informacyjnych Agencji, w szczególności te, które są udostępniane w języku polskim.

Global information network of the European Agency of Safety and Health at Work

The Agency creates and maintains wide information resources, reflecting contemporary European topics in occupational safety. Selected examples of the Agency information resources are presented in the article, in particular those in Polish.

Wstęp

Europejska Agencja Bezpieczeństwa i Zdrowia w Pracy [1] z siedzibą w hiszpańskim Bilbao działa na rzecz poprawy warunków pracy – przez gromadzenie, analizę i upowszechnianie informacji z dziedziny bezpieczeństwa pracy [2]. Agencja jest organizacją o strukturze trójstronnej, współpracującą z rządami, przedstawicielami pracodawców i pracowników. We wszystkich 27 państwach członkowskich Unii Europejskiej utworzyła sieć krajowych punktów centralnych (ang. *focal points*). Rolę polskiego Krajowego Punktu Centralnego pełni CIOP-PIB. Programy prac Agencji są przygotowywane na podstawie strategii Wspólnoty Europejskiej w dziedzinie bezpieczeństwa i ochrony zdrowia w pracy. Roczny program Agencji [3], zgodnie z rozporządzeniem

ustanawiającym Agencję, stanowi część programu czteroletniego. Programy prac krajowych punktów centralnych są tworzone na podstawie programu prac Agencji, z uwzględnieniem specyfiki każdego kraju oraz instytucji pełniącej rolę punktu centralnego.

Działalność Agencji obejmuje trzy kluczowe obszary: gromadzenie wiedzy z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy, jej upowszechnianie wśród szerokiego grona odbiorców, a także budowanie więzi pomiędzy instytucjami/organizacjami zaangażowanymi w tę problematykę. Agencja reprezentuje holistyczne podejście do zagadnień bezpieczeństwa pracy, podejmuje problematykę związaną ze zmianami, zachodzącymi w środowisku pracy. W działaniach, związanych z rozbudową zasobów wiedzy, wykorzystywane są nowoczesne środki przekazu informacji.

Zespół Agencji (fot. 1.), przy współudziale krajowych punktów centralnych, tworzy obszerny portal internetowy stanowiący ważne „łącze” do wiedzy z zakresu współczesnej, europejskiej problematyki bezpieczeństwa i higieny pracy.

Na szczeblu krajowym Agencję reprezentuje sieć punktów centralnych, które z kolei tworzą, zgodnie z zasadami trójstronności, krajowe sieci partnerów. Ich rozbudowana struktura pozwala na szeroki zakres realizacji celów Agencji, związanych z poprawą bezpieczeństwa, zdrowia i wydajności pracy. Współpraca z siecią instytucji/organizacji funkcjonujących w obszarze bezpieczeństwa i higieny pracy ma duże znaczenie zarówno dla gromadzenia informacji i danych krajowych dla potrzeb kształtowania polityki europejskiej, jak i dla upowszechniania informacji, doświadczeń i dobrych praktyk w środowiskach krajowych. Kluczową rolę w działaniach Agencji odgrywa popularyzacja wiedzy – zarówno przez organizowanie europejskich kampanii informacyjnych (fot. 2.), jak i przez tworzenie, rozbudowę i udostępnianie źródeł informacji w Internecie, co ma przyczynić się do poprawy warunków pracy, zgodnie z rolą Agencji wyznaczoną w strategii europejskiej, określonej na lata 2007 – 2012 [4].

Fot. 1. Zespół pracowników Europejskiej Agencji Bezpieczeństwa i Zdrowia w Pracy (źródło: <http://osha.europa.eu>)

Photo 1. Employees of the European Agency for Safety and Health at Work (<http://osha.europa.eu>)

Fot. 2. Konferencja prasowa otwierająca polską edycję kampanii informacyjnej na rzecz oceny ryzyka zawodowego (Przedstawicielstwo Komisji Europejskiej w Polsce, Warszawa, czerwiec 2008)

Photo 2. Press conference launching the Polish edition of the risk assessment information campaign (The Delegation of the European Commission, Warsaw, June 2008)

Zasoby informacyjne Agencji

Agencja tworzy i utrzymuje obszerne zasoby informacyjne, odzwierciedlające współczesną, europejską problematykę z dziedziny bezpieczeństwa i higieny pracy. Podsumowując dorobek swojego pierwszego dziesięciolecia działalności [5], przedstawiciele Agencji zwrócili szczególną uwagę na takie osiągnięcia, jak:

- stworzenie globalnej sieci informacyjnej oraz wszechstronnego portalu internetowego z dziedziny bezpieczeństwa i higieny pracy

- promocję bezpieczeństwa i higieny pracy, w szczególności wśród małych i średnich przedsiębiorstw

- identyfikowanie zagrożeń w zmieniającym się środowisku pracy.

Zasoby informacyjne Agencji stanowią zbiór wiarygodnych, aktualnych informacji z obszaru bezpieczeństwa i higieny pracy. Współdziałanie międzynarodowych konsorcjów zaangażowanych w kolejne zadania przewidziane w planach pracy Agencji, a także współpraca sieci krajowych punktów centralnych, powodują, że znaczenie tych zasobów dla upowszechniania informacji i wiedzy oraz ich ponadnarodowy charakter są szczególnie istotne. Dużą część zasobów udostępnianych przez Agencję stanowią publikacje. Znaczna większość publikacji wydawana jest w formie drukowanej, natomiast w zasadzie wszystkie udostępniane są w witrynie internetowej Agencji w podziale na kategorie:

- biuletyny *Fakty*
- raporty
- przeglądy piśmiennictwa
- biuletyny *E-Fakty*
- sprawozdania roczne
- inne źródła informacji.

Zakres tematyczny publikacji nawiązuje do tematyki kolejnych kampanii informacyjnych, a więc dotyczy:

- oceny ryzyka zawodowego
- zagrożeń mięśniowo-szkieletowych
- młodych pracowników
- hałasu
- oraz wcześniejszych kampanii.

Zgodnie z planami pracy Agencji powstają opracowania odzwierciedlające problematykę wybranych zagrożeń w środowisku pracy, a także sektorów gospodarki lub grup pracowników. Są to m.in. wyniki prac centrów tematycznych: Centrum Tematycznego Obserwatorium Ryzyka, Centrum Tematycznego Środowisko Pracy, a także innych prac Agencji, związanych z gromadzeniem i analizą informacji. Publikacje Agencji rozpowszechniane są wśród użytkowników krajowych przez polski Krajowy Punkt Centralny.

Agencja odnotowuje szybki przyrost zasobów informacyjnych oraz wzrost zainteresowania witryną internetową. Statystyki wskazują (<http://network.osha.europa.eu/igm/statistics>) na wzrost liczby odwiedzin witryny. W roku 2008 było ich ponad 4 mln, tj. o ok. 15% więcej niż w roku poprzednim.

Oryginalną wersją językową publikacji Agencji udostępnianych w wersji drukowanej jest jęz.

angielski. Tylko niektóre publikacje tłumaczone są na wszystkie języki urzędowe UE, co stanowi istotną barierę dla przekazu informacji wśród użytkowników krajowych. Wybrane publikacje, z inicjatywą Agencji oraz krajowych punktów centralnych, tłumaczone są dodatkowo na języki narodowe. Ma to duże znaczenie dla upowszechniania informacji w środowiskach krajowych.

W artykule omówiono wybrane przykłady zasobów informacyjnych Agencji, w szczególności udostępniane w języku polskim.

Fakty i E-Fakty

Biuletyny *Fakty* oraz *E-Fakty* stanowią wydawnictwa Agencji skierowane na upowszechnianie informacji wśród szerokiej grup odbiorców.

Biuletyn *Fakty* ukazuje się we wszystkich językach urzędowych UE i zawiera zwięzłe przedstawienie różnych zagadnień z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy, np. dla poszczególnych sektorów lub grup pracowników. W krótkiej i przystępnej formie biuletyn wymienia najważniejsze zagrożenia dla bezpieczeństwa i zdrowia, możliwe sposoby przeciwdziałania, wskazuje podmioty odpowiedzialne za poszczególne działania, a także źródła dalszych informacji. Biuletyn *Fakty* jest wydawany systematycznie od wielu lat i szeroko upowszechniany wśród osób zainteresowanych poprawą warunków pracy. Kolejne biuletyny dotyczące tematyki kampanii są przygotowywane w wersji drukowanej w dużych, wielotysięcznych nakładach. Przykładowo, polski Krajowy Punkt Centralny zamawia po kilka tysięcy sztuk poszczególnych biuletynów w celu ich dystrybucji w ramach działań kampanii. Pozostałe biuletyny są dostarczane krajowym punktem centralnym w niewielkich nakładach. Wszystkie biuletyny (obecnie ponad 80 kolejnych) mogą

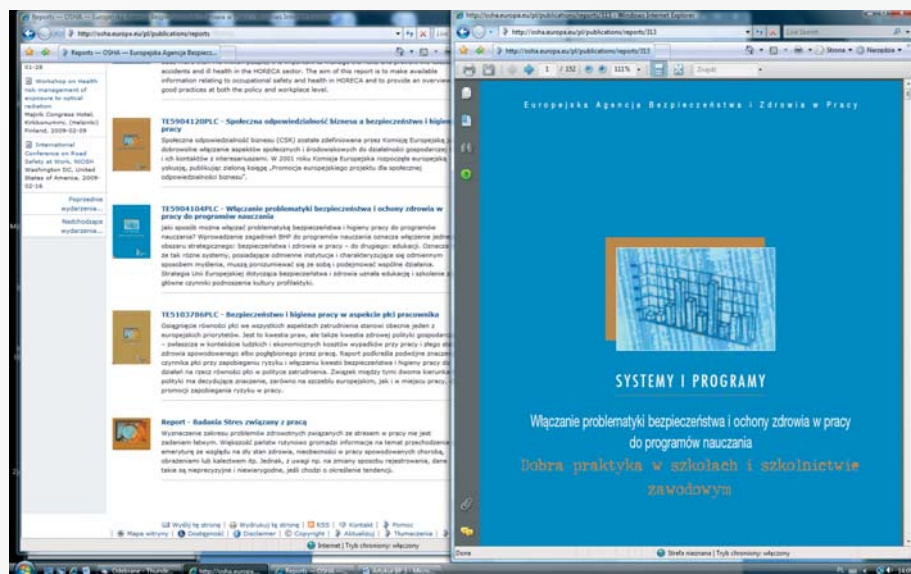
być bezpłatnie pobrane ze strony internetowej Agencji.

Biuletyn *E-Fakty* to najnowsza seria artykułów, najczęściej kilku- lub kilkunastostronicowych, publikowanych wyłącznie na stronie internetowej Agencji. Są one znacznie obszerniejsze niż w biuletynie *Fakty*, co umożliwia przekazanie bardziej szczegółowych informacji, przeznaczonych przede wszystkim dla pracowników, pracodawców i praktyków zajmujących się bezpieczeństwem i higieną pracy. Celem tych publikacji jest przybliżenie zagadnień bhp w przystępny i praktyczny sposób. Niektóre z nich zawierają obszerne zestawienia informacji źródłowej. *E-Fakty* są opracowywane w języku angielskim. Spośród ponad 30 biuletynów, udostępnianych obecnie na stronach Agencji, niektóre były tłumaczone na język polski. Dotyczyły m.in. zagrożeń w sektorze budownictwa, hotelach i restauracjach, w przemyśle tekstylnym oraz w laboratoriach.

Tematyka biuletynów *Fakt* oraz *E-Fakt* jest w dużej mierze zgodna z tematyką kampanii informacyjnych. Kolejne edycje biuletynów wykorzystywane są do rozbudowy stron internetowych polskich edycji kampanii.

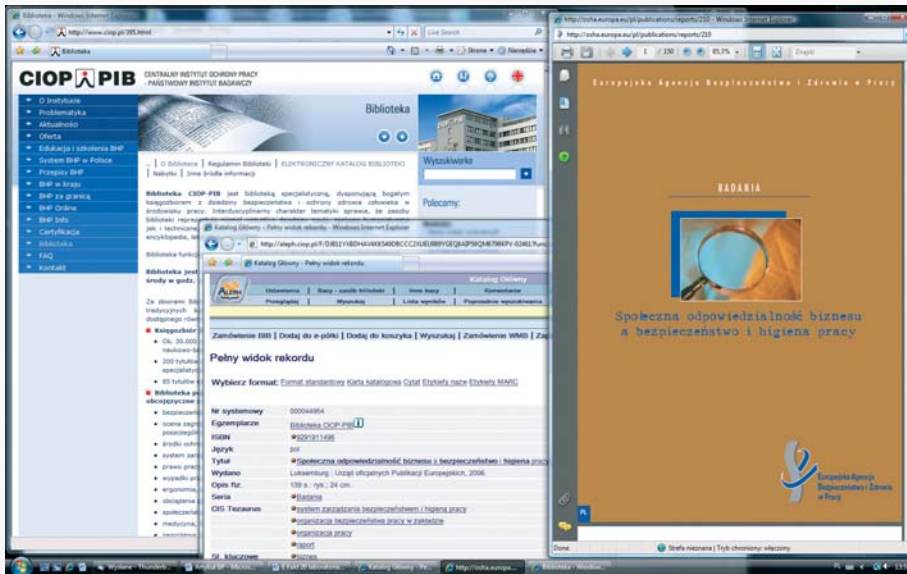
Raporty

Raporty stanowią obszerne publikacje, prezentujące wyniki prac Agencji obejmujących gromadzenie i analizę informacji z obszaru europejskiej problematyki bezpieczeństwa i higieny pracy. Są one tworzone m.in. dla decydentów w dziedzinie bhp oraz osób zainteresowanych poprawą warunków pracy. Dostarczają aktualnych, rzetelnych informacji z różnych obszarów tematycznych ochrony pracy. Raporty prezentują wyniki badań, dostarczając argumentów w debatach poświęconych poprawie stanu bezpieczeństwa i higieny pracy, prowadzonych

Rys. 1. Przykłady raportów Agencji w polskiej wersji językowej, udostępnianych na witrynie Agencji (<http://osha.europa.eu/pl/publications/reports>)

Fig. 1. Sample Agency reports in Polish, accessible on the Agency website (<http://osha.europa.eu/pl/publications/reports>)

Rys. 2. Raport nt. społecznej odpowiedzialności biznesu w polskiej wersji językowej – w katalogu bibliotecznym CIOPIB
Fig. 2. A sample library record of a report on corporate social responsibility in Polish

przez rządy, UE, związki zawodowe i ekspertów. Raporty często są obszernymi publikacjami, zawierają zestawienia danych statystycznych z obszaru UE, wraz z ich analizą i interpretacją, a także obszerną bibliografię. Znaczna liczba raportów nawiązuje bezpośrednio do tematyki kampanii informacyjnych. Wśród raportów, opublikowanych w ostatnich latach, wymienić można m.in. związane z nowymi, narastającymi zagrożeniami, identyfikowanymi w środowisku pracy: biologicznymi, psychospołecznymi oraz związanymi z oddziaływaniem czynników fizycznych. Raporty te zawierają wyniki prac Europejskiego Obserwatorium Ryzyka, powołanego i realizującego działania zgodnie ze Strategią UE dotyczącą bezpieczeństwa i higieny pracy.

W polskiej wersji językowej ukazały się m.in. następujące raporty:

- *Spółeczna odpowiedzialność biznesu a bezpieczeństwo i higiena pracy (Corporate social responsibility and safety and health at work)*
- *Badania nad stresem związanym z pracą (Research on work-related stress)*
- *Włączanie problematyki bezpieczeństwa i ochrony zdrowia w pracy do programów nauczania (Mainstreaming occupational safety and health into education, rys. 1.)*
- *Bezpieczeństwo i higiena pracy w aspekcie płci pracownika (Mainstreaming gender into occupational safety and health).*

Witryna Agencji udostępnia elektroniczne wersje raportów – do bezpłatnego pobrania (w formacie PDF). Wersje drukowane można zamówić (odpłatnie) za pośrednictwem witryny. Polski Krajowy Punkt Centralny otrzymuje i przekazuje raporty do Biblioteki CIOPIB, która je wprowadza do katalogu elektronicznego (www.aleph.ciop.pl) i wypożycza (rys. 2.).

Polskie wersje językowe raportów Agencji spotkały się z dużym zainteresowaniem uczestników seminariów, szkoleń i spotkań, a także bibliotek objętych dystrybucją raportów – ze

względu na zakres tematyczny, odnoszący się do aktualnych zagadnień bezpieczeństwa i higieny pracy prezentowanych w kontekście europejskim, a także obszernie zestawienia bibliografii zamieszczonej w raportach.

Inne działy witryny internetowej i ich odnośniki

Zasoby witryny internetowej Agencji tylko w niewielkiej części są tłumaczone na języki narodowe. Są to przede wszystkim strony główne poszczególnych działów witryny dotyczące m.in. informacji na temat kampanii informacyjnych, Europejskiego Obserwatorium Ryzyka, wybranych tematów, sektorów i grup priorytetowych w obszarze bezpieczeństwa i higieny pracy, aktów prawnych, statystyki. Dalsze strony są tłumaczone tylko częściowo (lub wcale), co w praktyce znacznie ogranicza ich wykorzystywanie przez użytkowników. Natomiast korzystne jest, że wiele odnośników przekierowuje użytkownika do stron internetowych utrzymywanych przez instytucje/organizacje UE, zawierających dokumenty dotyczące bezpieczeństwa i higieny pracy tłumaczone na języki urzędowe Unii. Przykładem może być tu link do pełnego tekstu europejskiej strategii w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy, na lata 2007-2012, która została przetłumaczona na wszystkie języki UE. Link do tekstu *Strategii* umieszczony jest w witrynie Agencji na stronie „Strategie w zakresie BHP” (http://osha.europa.eu/pl/organisations/index_html/osh_strategies).

We wszystkich językach UE ukazuje się także miesięcznik *OSH mail*, dostępny na stronie głównej Agencji oraz rozsyłany pocztą elektroniczną. Popularność miesięcznika jest coraz większa, obecnie liczba subskrybentów wynosi już ponad 39 tys.

Podsumowanie

Obszerne zasoby informacyjne Agencji, odzwierciedlają aktualne, priorytetowe zagadnienia z dziedziny bezpieczeństwa i higieny pracy. Krajowe punkty centralne upowszechniają publikacje Agencji, a także – na szczeblu krajowym w witrynie internetowej prezentują informacje uwzględniające potrzeby informacyjne i kontekst narodowy. Polski Krajowy Punkt Centralny upowszechnia dostęp do zasobów informacyjnych Agencji, w szczególności publikowanych w języku polskim. Staraniem Agencji oraz krajowego punktu centralnego liczba tych publikacji jest coraz większa i obejmuje także opracowania wyników prac Agencji, udostępniane w formie obszernych raportów. Dotyczą one zarówno zagrożeń w środowisku pracy, np. zagrożeń psychospołecznych, jak i zagadnień powiązanych ściśle z problematyką społeczną, np. odpowiedzialności biznesu w kwestii bezpieczeństwa, edukacji w zakresie bezpieczeństwa, a także w aspekcie płci pracownika. W ostatnich latach systematycznie powiększa się także zbiór popularnych wydawnictw *Fakty* oraz artykułów w biuletynie *E-Fakty*, dostępnych w języku polskim. Witryna Agencji prezentuje wybrane informacje w językach narodowych, a także przekierowuje użytkownika do ogólnych, europejskich źródeł informacji z dziedziny bezpieczeństwa pracy, udostępnianych we wszystkich językach urzędowych UE. Popularyzacja tych zasobów informacyjnych w środowiskach krajowych ma duże znaczenie w kontekście zadań, związanych z poprawą bezpieczeństwa i warunków pracy w Polsce.

PIŚMIENNICTWO

- [1] Council Regulation (EC) No 2062/94 of 18 July 1994 establishing a European Agency for Safety and Health at Work, [dostęp 23.02.09] <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:01994R2062-20050804:EN:NOT>
- [2] *Who we are and what we do* [online], European Agency for Safety and Health at Work [dostęp 10.10.08] <http://osha.europa.eu/about>
- [3] *European Agency for Safety and Health at Work (EU-OSHA) 2009 Annual Management Plan & Work Programme*, Bilbao, December [dostęp 23.02.09] http://osha.europa.eu/en/publications/work_programmes/amp2009_en.pdf
- [4] *Improving quality and productivity at work: Community strategy 2007 – 2012 on health and safety at work* (COM(2007)62 of 21.02.2007, [dostęp 10.10.08] http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/site/en/com/2007/com2007_0062en01.pdf
- [5] *10 years on...* [dostęp 10.10.08] <http://osha.europa.eu/en/about/10anniversary/>

Publikacja przygotowana na podstawie wyników uzyskanych w ramach I etapu programu wieloletniego pn. „Poprawa bezpieczeństwa i warunków pracy” dofinansowywanego w latach 2008-2010 w zakresie zadań służb państwowych przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej. Główny koordynator: Centralny Instytut Ochrony Pracy – Państwowy Instytut Badawczy.